

Óskori (zömmel késő bronzkori) edénytöredékek mellett kiégett tapasztásdarabokat is találtam a domb felszínén. Leletek szórványosan a domb aljában, É-i előterében is kerültek elő. A területen korábban római, és népvándorlás kori leleteket találtak.

TAKÁCS KÁROLY

202. Ludányhalászi, kavicsbánya

(Nógrád megye) B, Szk, LT, Sza, Kö

A régészeti szakirodalomban régóta ismert, nagy kiterjedésű lelőhelyen korábban több alkalommal került sor kisebb leletmentésekre (1988, 1997). Részben ezekből, részben a Kubinyi Ferenc Múzeumba folyamatosan érkező szórvány leletekből tudjuk, hogy a bányaművelés folyamatosan pusztítja a lelőhelyet. 2006. április–június hónapokban próbafeltárást végeztünk a lelőhely még viszonylag ép, É-i részében. A feltárások menetét ismeretlen tettesek rablóásatása megzavarta, amit 2006. május 2-án reggel észleltünk: több objektumba is beleástak. A feltárással egy időben a bányaművelés folyamatos volt a területen. Hetente több alkalommal szemléltem a bányaudvar K-i felében, ahol a sóder feletti több méter vastagságú homokot termelték ki, valamint a korábban még a bányászással nem érintett területre (a bánya KÉK-i része) ráhordott földdepót szállították el. Egy esetben a munkások egy nagyobb szarvasagancsot adtak át, elmondásuk szerint egy fekete foltból került elő, a mai felszíntől kb. 1 m mélységben. A megtalálás helyszínét kézi GPS-szel bemértem. Két esetben a bányatelek K-i határán nagyméretű objektumok foltját dokumentáltuk, melyekből kerámia és kevés patics került elő. A feltárt kb. 2200 m²-en összesen 98 objektum került elő. A leletanyag csupán egy kisebb része tartozik a késő bronzkori Kyjatice-kultúra emlékananyagába. A feltárás során több gödörből a jellegzetes fényezett fekete késő bronzkori kerámiával együtt kora vaskori, korongolt edénytöredékek is előkerültek. A preszkíta–szkíta jellegű durva illetve finom korongolt kerámia mellett több objektumból nagy mennyiségű orsógomb került elő. Egy gödör betöltéséből összesen 31 kg-nyi nagyméretű patics, valamint több darab díszített tapasztás került elő. A 3. szelvényünk É-i végében több 2–3. századi objektum is jelentkezett, az egyik gödörből ezüst, úgynevezett germán típusú térdfibula, vaskés és borostyán látott napvilágot. Említésre méltó az az egykaros La Tène bronzfibula, mely a szántásból szórványként került elő. Szintén szórványként, humuszolás során találtunk egy jellegzetes szkíta bronz nyílhegyet. A feltárt területen egyetlen gödör tartalmazott néhány középkori kerámiát. A viszonylag kisméretű, sekély gödrök mellett több épület nyomaira is bukkantunk. Az I. szelvényben két hasonló szerkezetű, nagyméretű, földbe mélyített épület maradványait tártuk fel, melyek tetőszerkezetét 2-2 oszlop tartotta. Mindkettőből kora vaskori kerámia került elő. Szintén említésre méltó egy 8 cölöplyukból álló épület maradványa. Az alapárkokba

mélyített cölöpöket zöldes agyaggal tapasztották körbe, hogy a valószínűleg boronából készült épületnek nagyobb stabilitást adjanak. Az sem kizárt, hogy a cölöpök nem csak a tetőt tartották, hanem az egész épület azokon állt. Az egykori, a bányaművelés megkezdése előtti ártéri sziget kiterjedése 50 ha-ra becsülhető. Ma a bányató területe kb. 450 000 m², a bánya terjeszkedésével pedig a teljes domb, és vele együtt a lelőhely még viszonylag ép része is veszélyeztetett. A terület régészeti fedettsége és a lelőhely intenzitása az ártéri homokdomb É-i szélén, 20–30 m-re a vízjárta területtől is megfigyelhető volt.

GUBA SZILVIA

203. Lukácsháza, Kossuth Lajos utca 20.

(Vas megye) Á, Kk

2006. április 19-én lakossági bejelentés nyomán helyszíni szemlét végeztünk a telken. A kert a Gyöngyös-patak K-i teraszán található. Enyhe lankával lejt a vízfolyás felé, az ingatlan mindössze 80 m-re fekszik a pataktól. Mintegy 20×80 m-es területen szóródtak az Árpád-kori kerámiatöredékek és kemencére utaló égett agyagtöredékek. A cserepek Árpád- és középkoriak.

Munkatárs: Vámos Gábor.

ILON GÁBOR

204. Madocsa, Duna-meder, 1. sz. roncs

(Tolna megye) Kk, Tő

2005 őszén lakossági bejelentés érkezett a hajóról a székszárdi Wosinszky Mór Múzeumhoz. Még az ősszel szemlét végeztünk a roncsra és megállapítottuk, hogy egy hatalmas, lapos fenekű dereglyéről van szó. A roncs a Duna fő medre melletti mellékág partján, a part vonalára merőlegesen fekszik, kis vízkor félsziget-szerűen kiemelkedik. Szélessége 8 m, bár egyik vége beágyazódott a parti fövénybe, a másikat a kotrás roncsolta, így is 20 m hosszan követhetők voltak a famaradványok. Az É-i oldalon a partoldal mellett feltárult hajóoldal magassága megközelítőleg 80 cm! A lelőhelyet 40–50 cm-es alaktalan mészkőtömbök borították, tehát a hajó utolsó rakománya kő volt. A szemle során összesítő helyszínrajzot készítettünk, begyűjtöttünk egy bordatöredéket, amit a kotróhajó mozdíthatott ki eredeti helyéről. A fa évgyűrű alapú keltezése nem hozott egyértelmű eredményt. Egyértelműen *nem* Magyarországon vágták ki a tölgyfát, hanem *vagy* Dél-Németországban, *vagy* Ausztriában (ezekbe a sorozatokba illeszkedett az évgyűrűk leméréséből származó görbe). Ennek megfelelően három keltezés valószínűsíthető, azonban ezek mindegyike késő középkori, illetve török kori (legkésőbb 17. századi).

2006. évi kutatásunk céljából a hajó méreteinek, állapotának megállapítását, szerkezeti sajátosságainak tanulmányozását, valamint további faminták vételét tűztük ki. További feladatunknak tekintettük az üledékből és a vízből is kilátszó sérülékeny famaradványok stabilizálá-